

Noteworthy Notes

Parasha Beshalach

2 שירת הים - 53 בארץ מצרים

א. זכר למחילת עונות, כדאיחא בספר תרדים (מלח התשובה פ"ו) ח"ל: וכו' ב' שירה
הים שאה רים בכל יום, לאומרה בקול ובשמחה רבה כאילו אותה שעה יצא ממצרים,
שרדי אמו במדרש (תהלים י"ח) ויסע משה את ישראל מים סוף - שהטעם מעונת הים
שנמחלו ע"י השירה וכו', ודאי כח סגולתה כל יום כשעה ראשונה למתהדרין עכ"ל וכן

3

ב. זוכה למחילת עונות, כמו שכתב בסידור יעב"ץ (בתחילת השירה) ח"ל: השירה
צריך לאמרה בשמחה גדולה והוא "תיקון גדול לנפש" עכ"ל, וכן כתב התרדים (שם) כי
שירת הים בקול וביאמרה רבה הוא "סגולה לרפואת הנפש" עיי"ש. ובפרט לענין קדושת
המחשבה, כמו שכתב בספר בית אהרן (דף קנ"ג: מכת"ק וספר היום שם) ששירת הים סגולה
להצלל מחשבות רעות, והוא גם תיקון המחשבה עיי"ש, ובשפת אמת (פסח תרמ"ז ד"ה
בפסק) כתב עור וור, ששירת הים היא "הפתח שנפתח לכל עבודת בני" לכל הדורות"
עכ"ל.

4

הפלגה גדולה אוד על גדול הויכוח וטהרת הנפש שזוכים בעת אמירת שירת הים
כתב הרה"ק ר' אהרן ראטה ז"ל (בספר שיחות קודש עמ' ל"ב), בשם תלמודי הבעש"ט הק'
ז"ע, שיכולים או יבטח הנשמה שיהיה נקי כמו "קריסטאל" עכ"ל. הרי שאפשר לזכות
ע"י לנשמה זכה ונקיה בלי שום פגם כלל וכלל.

6

ה. מסוגל לכל מיני ישועות ורפואות, כמו שכתב בורע קודש (עמ' י"ח) שיש בשירת
הים כח סגולי שאפשר להושע בכל דבר ודבר ע"י אמירתו, וכלשון קדשו: ענין השירה
שאמרו ישראל על הים הוא דבר מסוגל למועד יום כל הדורות, בכל עת שיצטרך לנו
לעורר ענין קדושים וכו', שהשירה הוא דבר מסוגל למיד, כמו שיש בעניני רפואת רפואה
כללית שבכל מיני רפואות מעורבין ממנה, ח"ש "והישרו לאמר", שאמרו בבחי' זאת שבכל
עת שנרצה נוכל לעורר ולהמשך הבחינה זאת אהיה בקדושים עכ"ל. וכן כתב בספר
בית אהרן (שם) ח"ל: אם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירת נפש - כל אחר לפי
מה שהוא, "יתוקן כל עניניו בגוף ונפש" עכ"ל. ורמז נאה על כח הישועות והנפלאות
שאפשר לזכות בשירת הים, כתב הרה"ק ממנונאג"ש ז"ל בספרו חיים ושלום, הדר"ת
של א"י ישיר מ'שה ובני ישראל א"ת השירה ה'את, בנימטריא כמנין "מולא", וזה רמזו
שעל ידי השירה נמשך בני, חיי, ומוני רוחי, בית הים, וכל הישועות, אשר כל במולא
תליא (עיי' ספר ח"ד).

9

לכל יחיד ויחיד בנפרד, וכלשון קדשו של רבינו בחיי (פ' תשא) ח"ל: שאין קד יחיד ויחיד
בישראל שלא יארעו בכל יום נסים נסתרים, והוא אינו יודע עכ"ל. וכל הנסים הללו
כלולים בשירת הים בנ"ל, וע"י שמודים ומשבחים על זה בעת אמירת השירה, זוכים
להמשך מתוך השירה כל ההשפעות הנפלאות ברוחניות ובגשמיות לכל ענינינו, וכלשון
קדשו של הרה"ק ר' אהרן ראטה ז"ל (בפרק מאמר השוכות סגולות פרק י"ב): "באמרו השירה
ונתן אל לבו להודות לה' על גם של מצרים וקריעת הים, וגם על הנסים שעושה הקב"ה
עמנו תמיד, ואורח השירה ככה גדול ובכוונה ובשמחה, גורם על ידי זה המתקת הדינים,
והשפלת כל חיי"ם כישין של סטרא אחרא, וגורם בזה שהשכינה מתעטרת בזה השירה
יותר מכל יצירות ותשבחות, ואז זוכה שעל ידי זה נמחלו עונות ואשרי לו, עכ"ל.

10

ובנוסף לזה מובא בספרים הק' שיש גם לבון להודות ל'הש"ת על גל החסד והנסים
אשר עושה עמנו גם עתה בכל יום ויום, כמאמר חז"ל (תנוד"א דה פ"ב אה טז) בכל יום
יום עושה לו נסים כיוצאי מצרים עכ"ל, ואין זה אמור רק לכללות בני ישראל, אלא

1 ארבעה בארץ - 53 יפה

שלישית, יכוון בשירת הים שאומרים בכל יום, ויאמרה בקול ובשמחה רבה,
איילו יצא אותה שעה ממצרים.

והטעם בזה, שבשעה שיצאו בני ישראל ממצרים ואמרו שירה על הים,
נמחלו כל עוונותיהם, כי מי שעושים לו נס ואומר שירה נמחלים לו כל עוונותיו.

והנה, בשירה נאמר: "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו
לאמר". ופירש הזוהר הק': ש'ויאמרו לאמר' - הכוונה, שהם אמרו, שמעתה
ואילך יאמרו בכל יום ויום את השירה באותה שמחה שאמרו אותה בשעה
הראשונה, ואז יהיה כח סגולתה למחול העוונות, כפי שהיה בשעה שאמרו את
השירה על שפת הים.

* גם החיד"א (בצפורין שמיר" ס"ב אות כ"ד) כתב ח"ל: "הפליגו בזוהר הק' באמירת
שירת הים וסודה אחר פסוקי דזמרה, שהוא עילוי גדול ונחת רוח לשכינת
עוזינו, וע"כ צריך לאמרה בשמחה רבה ובנעימה, ויציייר בדעתו כאלו עומד
ביבשה בתוך הים והמצרים נטבעים והוא ניצול. והוא סגולה לכפרת כל
עוונותיו כידוע".

5

ג. זוכה להתעלות ודביקות בהש"ת. בספר ייטב פנים (שפת הים אות י"ח) הביא
מספר"ק דבר נפלא מאוד, דכישאל משבחים את ה', במדה כנגד מדה הקב"ה ג"כ
משבח אותם במעלותיהם, והק' דלכאורה איזה תועלת יש לנו מזה כשענינו לא ראוה
ואיננו אינן שומעות השבחים של הקב"ה עלינו. ותיקן כי באמת יש בזה תועלת גדולה
מאוד, כי ע"י שה ב"ה משבח אותנו, הוא מתדבק בנו ומעורר את לבבינו ונשמתינו
להדבק בו בתורה ובתפילה, ובשאר תהלות. ובה מפרש המשך הפסוק: "אשירה לה'
כי נאה נאה וגו'" - וע"י השירה הזאת, "עני וזמרת י"ה" - שהקב"ה ג"כ יזמר תהלתו,
וממלא אוכה וי"י לי לישועה" עכ"ל. הרי לנו מרכיבי גילוי נפלא, שעל ידי השירה
זוכים לדביקות בהש"ת ולהתעוררות הלב לעבודתו ית' שמו.

7

ד. זוכה לומר שירה לעוה"ב ולראות מלך המשיח כפיו. חז"ל גילו לנו יעוד גדול
ונפלא שזוכים ע"י השירה גם לעתיד לבא, וזה לשון קדשו (הובא בחדר יקנים פ' בשלה):
ואמר רבי מאיר אמר רבי אלעזר כל האומר שירה בעוה"ב, מוכמה הוא שיאמר שירה
לעוה"ב, ואמר רבי "אני ערב דברו" עכ"ל (וב"ב מוה"ק ח"ב דף נ"ד), ובזוה"ק (ח"ב דף ק"ב).
מובא עוד דהאומרה בכוונה זוכה לראות מלך המשיח בתיקון הכתר שהקב"ה יעטרנו
עיי"ש.

8

וכיון שזכינו למתנה כה יקרה מהקב"ה, ראוי לנצלה היטב ולכוון היטב בעת אמירתה,
ולהתעורר בלב מלא שמחה והודאה להש"ת על כל הנסים והנפלאות אשר עשה
לאבותינו ולנו בעת קריעת ים סוף, באופן שנצטייר בנפשו כאילו אנו עומדים ממש
בקרי"ם והואם כל הנסים בענינינו ממש, ואומרים שירה על הים, בבחי' חייב אדם לראות
א"ע כאילו הוא יצא ממצרים, אשר לפי דברי התרדים והרה"ק הנ"ל, זהו עיקר המכוון
באמירת שירה, ובה זוכים לכל ההשפעות הנפלאות, ובפרט שעל ידי זה מעוררים למעלה
בחי' קריעת ים סוף גם בזמן הזה, וכמו שכתב המאור עינים (פ' בשלה) ח"ל: בכל יום
אנו אומרים שירת הים, וצריך לצייר בדעתו כאילו אומר וישירה על הים ככאותו פעם,
ונעשה באמת למעלה בחינת קריעת ים סוף כנודע וכו', עכ"ל. וכן הוזהר על זה בספר
יסוד ושושן העבודה (שער ג' פרק ו') ח"ל: ונמצא בספרים יצריך האדם לרמות לעצמו
כשעת אמירת שירה זו כאילו הוא יצא ממצרים ועומד על שפת הים ומזמר שירה זו
עם כלל ישראל - או בוודאי בוודאי לבו בקרבו ממילא אל ר'דאה עצומה בשמחה עצומה
להבוא יתברך עכ"ל.

11 Worldmask - R. Tatz

(An individual at the first (and lowest) of these four levels relates to the world in the following way. This person is clearly aware of Hashem's existence (note that this is the minimal level!) In fact, he davens (prays) intensely. But his understanding of the world is that it exists as an entity separate from Hashem. To be sure, Hashem created the world and controls it; He can override the natural cause-and-effect of the laws of nature; but if He does not specifically override nature, nature proceeds on its own. When this person prays, his prayer is usually phrased as "Let it be..."; for example: "Hashem, I need to be at a certain place at a certain time, and I know that many things could prevent my being there - after all, I cannot control all the variables that must coincide in order for me to be there then; therefore, Hashem, please let it happen."

In this person's mind, the world functions according to its laws and most planned events have a reasonable chance of occurring; only, there is no guarantee that this particular event will occur because all sorts of things could get in the way - bad weather, illness, failure of mechanical equipment at a critical time, in fact any number of unpredictable and uncontrollable factors could confound his plan. He feels that his goal is attainable only if Hashem "lets it be", that is, if He does not actively prevent it. What this person really means in his prayer is "Hashem, please don't interfere!" The natural

12 The second level is more advanced. One who has attained the second level is fully aware that there is nothing separate from Hashem. Every leaf that falls, every atom that vibrates is a direct manifestation of Hashem's control. There is no object or phenomenon in the world which exists or moves independently. The person who sees the world thus conceives of nature as a tool in the hand of the Creator - the tool moves only as the hand moves, no more and no less.

13 The fault here is much more subtle than that of the first level, but it is a fault nonetheless. The problem with the view of nature as a tool in the hand of Hashem is as follows. A tool always implies a deficiency. A tool is always used where the user cannot act without it. Even where the user himself has invented and manufactured the tool, he has done so only because he is unable to perform the function of that tool unaided.

14 world will take its predictable course as long as there is no Divine interference.

The problem with this view of the world is that it sees Hashem as being outside of nature. In control, of course; supreme, of course; but outside and separate nevertheless. If nature has an existence outside of Hashem's existence, then the fundamental principle of the all-encompassing Oneness of the Divine is lacking. The person on this level is trapped in a false perception of the world; he has accepted the routine of nature as evidence that it is self-sufficient and solid. Nature, *teva*, has drowned him.

15 When a person on this level says "Shma Yisrael..." he usually understands that this declaration of Hashem's Oneness means that there is only one Divine Being. Of course he is correct, but there is a lot more to the "Shma" than that. The idea of "Hashem Echad - Hashem is One" is not only to exclude two or more; it does not only mean that there is no other god besides Hashem; it means that there is nothing else at all. When one says the word "Echad - One" the idea which should be brought into focus is "Ein od milvado - There is nothing other than Him"; no world, no nature; in fact in the meditation of that moment even the consciousness of one's own existence melts into the Divine Oneness. This can be a very powerful and perhaps unsettling experience; for this and other reasons we do not prolong this thought excessively - an untrained mind may forget to return to the world of obligation and action! The work here is to remember "Ein od milvado" always and yet to function within the world fully.

16 The third level is the domain of those whose perception of Hashem's all-encompassing Oneness is clear. At this level there is no distinction between Hashem and His Creation; the world of nature is not a tool or extension of the Creator - it is none other than Hashem Himself manifesting. This is the level of full consciousness of "Ein od milvado -

There is nothing other than Him." The perception of one who has reached this elevated plane has none of the deficiencies of the previous levels; here there is no dichotomy between Creator and Creation. At this level, no tools are necessary, no tools exist - every leaf that falls, every atom that vibrates is a direct manifestation of the Creator Himself.

The question that must be answered here is: how do people at this exalted level understand nature? After all, they see the natural world clearly; if in truth there is none other than the Creator's presence manifesting, why is there a world of nature? Why is there a world of natural-seeming cause-and-effect which certainly appears to be independent and self-maintaining? For what reason does the Creator set up a world which appears to hide Him?

→ The answer is precisely that: the world is designed to hide Him. And the most easily understood reason for that is in order to provide man with his most important possession: free will. In a world of seemingly independent cause-and-effect, of seemingly routine and predictable mechanical nature, one is not forced to perceive the Divine source. Of course, one may infer the presence of a Hand behind the scenes from the very mechanics and details of the natural, but one is not compelled to do so. Spiritual perception remains a voluntary exercise.

17 So the person on this third level understands that nature is a mask, a smokescreen. It exists in order to provide the freedom of choice which man must have in order to be human, and more than this - in order to resemble the Divine. And the ultimate purpose of the smokescreen is for man to penetrate it, to perceive that it is no more real than smoke.

The hallmark of one who has attained this level is the ability to perform miracles. Why is this so? Let us understand.

Rabbi Chanina ben Dosa found his daughter distressed because she had poured vinegar into the Shabbos lights instead of oil. Rabbi Chanina commented: "Let the One Who says that oil should burn say that vinegar should burn," his daughter lit the vinegar - and it burned. "Let the One Who says that oil should burn..." - in other words, oil burns only because Hashem wills it to; it is a mistake to think that any intrinsic property of oil makes it combustible - it burns only because that is the will of its Creator. In truth, vinegar could burn just as easily - if that were the will of the Creator it would burn perfectly. Only the Creator has so set things up that He consistently wills oil to burn and not vinegar so that we perceive a natural process; we seek natural explanations and tend to conclude that things must be the way we perceive them.

But for one who does not see any natural process, for one who sees only the Divine Hand, there is no need for the routine of nature to apply. For Rabbi Chanina it makes no difference whether vinegar burns or not; just as oil burns only as a direct manifestation of the Creator's will, so too vinegar will burn if the Creator wills it. And Rabbi Chanina will not be surprised in the least. In fact, one who would register the faintest flicker of surprise at seeing vinegar burn is hopelessly distant from the level of spiritual attainment we are considering. And since it makes no difference to him, vinegar burns for him just as oil does.

19 An analogy will help to clarify this idea. Imagine that you are approached by a friend who is masked. From behind his mask, your friend challenges you to identify him and you struggle to perceive his identity. Let us say that eventually you realize exactly who it is. You correctly state your friend's name; his identity is revealed. What will your friend do at that point? The answer is that he will take off his mask; there is no point wearing a mask in front of one who sees through it. Masks and disguises are worn in order to prevent recognition of the one who wears them; once the wearer's identity is discovered the mask ceases to have any use.

And that is exactly the way that nature functions as a mask. Hashem wears nature like a mask; He hides behind it to give us the opportunity to exercise free will. But for the tzaddik who sees Hashem in everything, for that elevated individual who has penetrated the mask, Hashem takes off the mask. Nature is no longer serving to hide anything from such an individual, and therefore its constraints are unnecessary.

24 כדי להבין את דברי המהר"ל עלינו לבאר את מהות הזמן. חוסן מורכב משרשרת נמשכת של אירועים, המתרחשים זה אחר זה, כל רגע וארוע, אלא שאנו מבחינים בזמן שלשה חלקים, העבר, הווה, והרגע של ההווה שבו אנו נמצאים. הסיבה לחלוקה הזו היא, מפני שבחמשת החושים (ראיה, שמיעה, וכדו') שבהם באה לידי ביטוי מציאותנו והוייתנו בעולם הגשמי (הזה) אנו חשים את הזמן רק בהווה, כי העבר נמצא רק בזכרוננו, ואם העתיד אנו יכולים לצייר בדמיוננו בלבד. מור"ד הרא"א דסלר זצ"ל (מכתב מאלוהו, ב, עמ' 154) ביאר את מהות הזמן במשל למפת הארץ, שכל נקודה שמצוינת עליה היא סימן לעיר, כאשר מכסים אותה בנייר ובו חלון קטן, דרכו רואים רק עיר אחת על המפה, ושאר הערים אינן נראות, וכאשר נעביר את הנייר על המפה נראה דרך החלון עיר אחרת, ומה שראינו מקודם נעלם עתה מעינינו, וגם מה שנראה בהמשך הוא עדיין מכוסה מאתנו, כי בכל רגע אנו רואים רק קטע קטן של המפה. וכן הוא במשל על הזמן, הגה חרינו את הזמן שעבר, וכאשר חלף ונעלם הוא נותר בזכרוננו בלבד, לכן גם אדם שהוא בעל זכרון מעולה אינו מרגיש את מה שעשה בעבר כפי שמרגיש דבר שעשה אותו בהווה, וכן העתיד מכוסה מאתנו.

כאשר נתבונן בשירה זו, הרי שרואים שאין בה מקום מיוחד לפלאי הפלאים שראו בני ישראל בשעה שנקרע הים לפניהם ואין בה ביטוי למהפכת הטבע שהתגלתה לעיניהם, ולתופעה האיומה והכבירה לה היו עדים. שהרי לא אמרו שירה על הנס המופלא שנגזר ים סוף לייב גזרים וכל שבת עבר בשביל מיוחד לו (ועי' באבות דרבי נתן פרק לג מ"ב; וביר פד, ח"ג). וכמו כן לא היה ביטוי בשירתם לפלא הגדול שהיה בשעת קריעת הים שצמחו וגדלו בין רגע אילנות ובהם פירות שכל אחד היה יכול להושיט ידו ולקטפם לאכלם וגם יצאו להם מים חיים מתוקים מתוך מי הים המלוחים (שם באבדרני; הובא בתרגום יונתן עה"פ טו, יט) "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים" (י"ג).

* השיר שפרץ מכלל ישראל ברגע אחד ובסגנון אחד היה דווקא על התופעות הטבעיות שהיו בכלל המאורע המופלא של קריעת הים ומפלת המצרים: "קוס

ורוכב רמה בים", "מרכבת פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלשיו טבעו בים סוף", "תהמת יכסימו ירדו במצולת כמו אבן" - ולכאורה כל הדברים הללו הרי דווקא מטבע הדברים היה להיות כך. אולם בני ישראל התרוממו לדרגת גדלות הכרה ובהירות שכלית גבוהה כל כך - שהטבע עצמו נגלה לפנייהם בהוד כבירים, ובטבע עצמו ראו גדלות ה' והשגחתו הפרטית ודינו ומשפטו. בחירות אמונתם בהשגחת השי"ת והנהגת עולמו היתה איתנה וברורה ופשוטה, עד שכל הנסים והנפלאות ושינוי הטבע לא היו אצלם פלא, מעין פשיטותו של רבי חנינא בן דוסא שאמר לבתו "מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק" (עי' תענית כה, א), שאין כל נפקא מינה בין זה לזה - כי הכל נעשה רק כפי רצון הבורא ית'. ומשום כך לא פרטו בשירה את כל הנסים והנפלאות שראו עיניהם בשעת קריעת הים אלא שירתם היתה דווקא על התופעה הטבעית - "סוס ורוכבו רמה בים", ודווקא בזה ראו את רוב גאותו של הקב"ה, ועל כך שוררו את שירתם.

ושירה זו כללה - הגיגי לבו של האדם מאווייו ורצונותיו מצד אחד, ומצד שני ראיית דרכי ה' מלך מלכי המלכים השולט בבריאה בלי מיצרים וברצונו שם לאל כל מחשבות בני אדם ומעשיהם "סוס ורוכבו רמה בים", "נשפת ברוחך כיסמו ים". ולכן שירה זו היא בבחינת "אז ישיר", עבר הווה ועתיד ביחד, כי באם הטבע משורר הרי פורץ הוא מגבולותיו הצרים של הזמן הרגעי של המאורע.

21 עמ' חיים - חלק ג - פר' אשנז

המהר"ל (גבורות ה' פמ"ז) מסביר את משמעות המילה 'אז', וכך כתב: "בתיבת המילה - 'אז' - פורה אהדות מפני שה'אף' הוא אחד רוכב על שבעה כי השבעה ירבו החלקים בכל מקום, וכאשר רוצה להוכיח הירבו מוכיח אותו במספר שבעה, כמו (דברים כח, ו) 'ברוך אחד יצאו אילך ובשבעה דרכים ינוסו סנפיד', כלומר, כאשר משתמשים במספר 'שבע' כסמל, מתכוונים לרובי חלקים, ואף יותר מדבר שלם, מפני שהמספר 'שש' מסמל דבר שלם, כי ו' קצוות שהם ארבע רוחות ומעלה ומטה - מוקף מכל עבר הם דבר שלם, נמצא שה'שבע' הוא יותר מהשלם, אי"כ הוא מראה על הריבוי. 'וכאשר רוצה לומר כי הוא יתברך אחד מושל על החלקים כולם', דהיינו, מה שנראה כמבט שטחי כל המאורעות וכל הנבראים כחלקים רבים ונפרדים שאין קשר ביניהם, כעצם יש להם מכנה משותף המאחד אותם, כי הם כולם אמצעים המשורשים בסופו של דבר למטרה אחת והיא כבוד שמים, א"כ המאחד אותם והמושל בהם הוא הקב"ה - האחד, לכן כאשר רוצים לומר זאת כמילה אחת "מוכר מספר 'אז' שהוא יתברך אחד רוכב על שבעה, וכך אמרו במדרש מהו אז? אחד רוכב על שבעה".

22

לקרא בשם ה'... לשעבר, ... 'אז ימלא שחוק פיני', 'אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלהי, הרי אלו לעתיד לבא... כי מילת אז בא על העתה שקרא נבדל מן הזמן, (לעיל כתב המהר"ל "לשון 'אז' מורה על העתה המיוחד שאין בה חילוק זמן כלל") ולפיכך בא המילה הזאת לעבר ולעתיד, כי אם היה מילת אז בא על זמן, הזמן הוא עבר או עתיד, והעבר כבר היה, והעתיד עדיין לא היה ואין זה כזה, לא היה אפשר שיבוא מילת אז על העבר והעתיד, אבל כיון שמילת אז בא על העתה שהוא נבדל מן הזמן - הלמעלה מן הזמן, ולפיכך באה מילת אז על העבר והעתיד כאחד.

23

When a miracle occurs and the world sees clearly Who is in charge, such a tzaddik feels perfectly comfortable. But when nature manifests and Hashem's presence is hidden, he is uncomfortable. For this saintly individual, miracles are perfectly natural and nature is absolutely miraculous!

נמצא, שתחושת הזמן היא מציאות של הסתר, כי היא מסתירה מאתנו את העבר והעתיד, ואנו רואים בה רק את ההווה.

26

אחת את כל מה שעשה ויצר כל ימי חייו בתוך מסגרת הזמן בזה אחר זה, הן בעשיית הטוב שבוה יצר מעלות ורחניות בנפשו, והן במעשי עבירות שעל ידם יצר מציאות של טומאה בנפשו, את כל זה יחיה ויחוש כבת אחת, וזה המובן של המושג 'למפלה מן הזמן' שהוא בעצם חיי הנצח. כי נצח אין פירושו זמן נמשך בלי סוף שאיך הוא עדיין במסגרת הזמן, אלא נצח היינו הרגשת כל העבר כחטיבה אחת בהווה.

27

היות וכל הווייתנו היא בתוך המסגרת של הזמן, קשה לנו להבין את המושג של למעלה מהזמן, אך עפ"י המשל האמור נוכל להבין קצת את הענין, כי כמו במשל כאשר נסיר את הנייר המכסה מעל המפה נראה כבת אחת את כל המקומות המסומנים במפה ולא רק קטע קטע, כך גם בנמשל, כאשר הנשמה נפרדת מהגוף, ההסתר הקרוי זמן מתבטל מן האדם, ואז יחוש וירגיש כבת אחת.

28

אולם כאשר בני ישראל ראו את ניסי ה' בקריעת ים סוף, ואת העונש והאבדון שהביא על המצרים, הגיעו שוב לשלימות באמונה, ככתוב (שמות טו, לא) 'ורא ישראל את ה' הגדולה אשר עשה ה' במצרים וגו' ויאמינו בה' כמו שאמרו חז"ל (שמו"ר כג, ב) 'אמר רבי אבהו אע"פ שכתוב כבר שהאמינו עד שהיו במצרים, שנאמר (שמות ד, לא) 'ויאמן העם, חזרו ולא האמינו... כיון שבאו על הים וראו גבורתו של הקב"ה היאך עושה משפט ברשעים... וישקע את מצרים בים, מיד (שמות יד, לא) ויאמינו בה', כי עתה נתיישבו להם כל הקושיות שהיו להם במצרים, שהרי רק בגלל רשעותו של פרעה ועקשנותו לרדוף אחרי בני ישראל, טבעו הוא וחילו בים, ועל ידי כן התבוננו שבעצם בכל תהליך הגאולה סרבנותו הנמשכת של פרעה ובחירתו הרעה, הם שהביאו עליו ועל עמו את שרשרת המכות והמופתים, עד שהוציא בעל כרחו את בני מצרים, וכאשר הביטו לאחור על שלבי ההתחלה לאחר שמשו בא אל פרעה, הבינו שכל המצב שמשו כינה אותו 'הרעות לעם הזה', לא היה אלא אמצעי לגילוי הניסים והנפלאות שעשה ה' במכות מצרים והשגחתו המיוחדת על ישראל, נמצא שכל העקשנות של פרעה מתחילה ועד סוף היתה חלק מתכנית הגאולה.

גם לאחר ההסבר האמור, כל עוד האדם נמצא בגוף ובהסתר של הזמן, אין הוא יכול לצייר ולחאר לעצמו את החוויה של הנצח. מציאות זו היא מחסרי השניות עם האדם בעולם הזה, כי אילו היה אדם יכול לצרף את כל תחושות ההנאות והשמחות שעבר במשך חייו ולרכוזם ולחוש אותם יחד ברגע אחד, לא היה יכול לסבול זאת ולהתקיים, וכל שכן להיפך - בתחושות הצער והכאב שעבר בימי חייו, כל זאת מפני שאין הגוף המוגבל והמגביל את יכולת הקליטה של ההרגשות הנפשיות, יכול להכיל כל כך הרבה שמחה ועצב כבת אחת, וזו סיבה לכך שהשניות יצר עבורינו את ההסתר של הזמן, משל למה הדבר דומה: לאדם היושב במקום שהשמש מאירה בו כמלוא עוזה, צריך הוא למשקפיים כהות שיסתירו ממנו את האור החזק כדי להגן על העינים שלא יזוקו, אע"פ שאור השמש וקרניה הם דבר טוב ובריא לאדם, אך לא בצורה מופרזת שעלולה לגרום לו נזק, כך גם הרכיב לנו הקב"ה משקפיים כאלו של הסתר הזמן כדי שנוכל במגבלות הגוף לחוש ולחיות רק את הרגע של ההווה, והלואי שנצל כל רגע למלאות את התפקיד שנתן לנו השניות לעשות בו.

31

מכיון שכאמור אנחנו חיים בהסתר של הזמן, אנו רואים את מעשי ה' והנהגתו רק בחלון הקטן של ההווה, ואינו מבינים את הקשר וההמשכויות של ההווה עם העבר והעתיד. ראה מצומצמת זו היא הסיבה לכך שיש לאדם הרבה קושיות על הנהגת השניות.

32

רעיון זה מרחיב המגיד מדובנא בספרו "אהל יעקב" בבארו כי בהנהגת ה' עם הברואים אנו מוצאים שתי דרכים: א) לעתים מתגלה שפע טובו ויתברך כגון כאשר הקב"ה נותן לאדם עושר, כבוד ונכסים וכדו'. ב) לפעמים השפע המושפע על האדם מוסווה באמצעים הנראים לנו כאילו הם לרעתו - כגון צרות, עוני או מכאובים. הדרך השניה דומה לפעולות יצירה שונות, כמו תפירת בגד, למשל. כאשר חייט מקבל לידיו אריג משי יקר ומשובח ע"מ לעשות ממנו לבושי פאר והדר, לאחר שמשרטט החייט כמה קוים על האריג, הוא נוטל מספרים גדולים וחותך את האריג לחתיכות בגדלים שונים. הסבל שרואה מעשי החייט יזעק מרה, בחושבו שהנה משחיתים ומקלקלים את האריג היקר. אולם החכם מבין כי המעשים האלה הינם הכרחיים לצורך תפירת הבגדים. אדרבא, רק בדרך זו ניתן להביא את האריג לתכליתו - עשיית בגדי מלכות.

המשנה בברכות (י"ד) אומרת: 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה'. בזה מלמדת אותנו המשנה כיצד להשקיף על מאורעות החיים. הרעות הנראות לעינינו כשר ודם אינן רעות כלל וכלל. אדרבא, הן מהוות סיבה לצמיחת טובות וברכות נשבות. וכשם שחרישה וזריעה קודמות לקצירה, כך ישנם צורך לפרקים להקדים רעה כדי שתוכל לבוא בעקבותיהם טובה.

כשם שבמשל הנוכח, אם ירים סכל את קולו ויתלונן בפני החייט על גזירת האריג היקר, עלול הוא להבריח עיניו את החייט והוא ישרא עם האריג החתוך לחתיכות ללא בנד - כך הוא אצל מי שלא יקבל את הרעה בשמחה, אלא להיפך, יכעס ויתרעם על מידות הקב"ה. אז יתכן שהי יניח ידו ממנו ולא ישלים את מעשיו. וממילא יקבל את הרעות ויפסיד את הטובה.

כשאדם מקבל את הרעה בשמחה, הרי הוא מביע בזה את אמונתו בה' ואת הכרתו כי הוא יודע שהי בודאי חפץ בטובתו, וממילא יחפץ ה' להשלים את אשר החל לעשות, ולהביא את הטובה בעיקבות הרעה.

כאשר פוקדים את האדם צרות שונות, רחמ"ל, הוא חייב לדעת שכל מה שנגור עליו הרי"ו כגזירת החייט בבגד ע"מ לעשות בגד. גם אם התועלת שתצמח מן הגזירה אינה מתגלה לנגד עיניו, עליו להאמין באמונה שלימה כי סוף הטובה לבוא או בעוה"ז או בעוה"ב. השגתנו קצרה מהבין את דרכי ה' ותבונתו, שהרי ע"ז אמר (ישעיה נה) 'כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם וכו'.

33 We may feel that we try hard to do what is right, and as a result, have certain expectations of what we deserve. Yet instead of seeing these expectations fulfilled, we experience pain and sorrow. It seems so unfair... If this is the case, we would do well to adjust our perspective of why we are here and what we are doing. If we learn to accept that trials are opportunities and that reward is eternal, our lives will be much, much easier. We will spare ourselves endless disillusionment, doubt, and disappointment, because we will view hardship as potential, not punishment, and we will not expect an immediate payoff. As the Ramhal says, our spiritual efforts are the means which bring us to the World to Come, where we will enjoy the good we have acquired, by dint of hard work.

Ascending The Path

34 Living Inspired - Li Taty
An analogy would be as follows: music is a deep and wonderful example of the beauty which can be perceived in the world. A musical experience is certainly greater than the sum of its parts, the individual notes which must be played to produce that music. One is moved by the totality of the music, the interrelationship and harmony of the notes which combine to produce the unique quality of the music as a whole. But that

effect is achieved by playing those individual notes — each note must be the correct one, played at the correct time — and the music results! One cannot produce music "as a whole" in one single action — one can only execute each individual tiny component faithfully and accurately; when this is carefully done, music is the result.

38

ובזה יל"ב מאחז"ל הם ראה וינס, מה ראה ארונו של יוסף, דמרומו כדאיאת מצדיקים על מאה"כ בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים, שבביאת המשיח יתגלה כמו אצל יוסף בעל

החלומות, שכל היסורין והתלאות שעברו עליו, שאין לך יסורים קשים מכך שאחים מוכרים אותו לעבד ואח"כ בבית האסורים, הרי לבסוף נתגלה שכולם הביאוהו לגדולה המזומנת לו, כך בשוב ה' את שיבת ציון יודע איך שכל היסורים של עם ישראל וכל הגלות הארוכה שעברו הכל היה להביא אל הגילוי הגדול שזוכה לו בכ"א. וזה מרומם באומרים הם ראה ארונו של יוסף, שהגילוי של קריעת ים סוף היה כעין שנתגלה אצל יוסף, שראו כי כל ההנהגה שהקב"ה מנהיג היא להביא לתכלית הטוב.

דיוני פי' מאחז"ל רל האומר שירה בעולם הזה בכל יום וזכה ואומרה לעוה"ב. דיוק הלשון בכל יום, היינו הן בימים הטובים והן בימים החשוכים, כאשר אינו רואה שום התגלות וחשוך לו מכל הצדדים, והוא אומר שירה, שמרגיש בכל מה שהקב"ה מנהיג אתו אך טוב וחסד, שהכל לטובה להביא אל הגילוי שעליו להגיע, ולישמח ישראל בעושי שווא תכלית הבריאה.

40

דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם. זו המדרגה הגבוהה ביותר של אמונה, שמאמין שכל המקרים הם בהנהגה שלמעלה מן הטבע והכל נסים, ובקרי"ס הגיעו ישראל לגדול המדרגה העליונה של אמונה שהלכו ביבשה כמו בתוך הים, בבחי' אמונת האברים שכל האברים היו חדורים באמונה הזאת.

41 פירש האדמו"ר הקדוש בעל נעם אלימלך זצוק"ל (בסוף קונטרס ליקוטי שושנה). שהגיעו צדיקי ישראל למדרגה גבוהה מאד בהשגת השגחתו ית"ש והיה אצלם ביבשה כבתוך הים. היינו שגם מתוך פלאי הטבע רואים ומכירים גדולתו ורוממותו ית'. כפי אשר ראו השגחתו על הים. וזהו כיאור דברי חז"ל (פסחים יח.): קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף שגא' נותן לחם לכל בשר. וסמיק ליה לגזור ים סוף לגזרים. והיינו ששניהם שוין בהשגחתו ית'. ומשניהם רואים ומכירים יד ה' בעולם, אלא שכנותית המזונות כבר הורגלו ואיננו מרגישים הנס. אבל צריך להכיר ולהודות על זה כי לעולם חסדו. דהיינו ביבשה ממש כנס הים.

42 ר' סקס - שו"ת

והנה א' ומדמים לעצמנו, שאם היינו אנו בין יוצאי מצרים, אחרי מאות שנים של גלות נו אה ומפרכת, וגאלנו הקב"ה בכאלו ניסים גלויים ונפלאים, ובסוף פרעה רודף: אחרינו בשצף קצף להרוג אותנו על עוללנו וטפנו, וברגע אחר הים הנורא, העונד בעדינו, נקרע והפך ליבשה! אם היינו אנו מהעולים מן הים ודאי שהיינו אומרים שירה, ואף עושים זאת בהתלהבות עצומה! ובודאי שכן ה'.

עתה רבה ונראה מה לימדונו חז"ל (פסחים ק"ח ע"א): "קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב (תהלים קלו) 'נותן לחם לכל בשר', וסמיק ליה לגזור ים סוף לגזרים".

והנה ז' הקולות הם קולות של שמחה, אבל בנוסף לזה יש ה' חצאי קולות של שברים שהם גנוחי גנח, כי על הפיאנא יש שבעה מקלות לבנות, שהם ז' הקולות של השמחה, ועוד ה' מקלות שחורות שמוציאים צלילים של עצבות, והם בחי' ה' גבורות של מצפ"ך.

דוק ותשכח שאם תנסה לפרט ניגון רק עם שימוש המקלות השחורות, יצא ניגון של עצבות, ואם חשמש רק עם הלבנות יצא ניגון של שמחה, כי חמשה קולות של מקלות השחורים הם חצאי קולות, דהיינו קולות שבורים, כמו שברים תרועה, וכל ענין של שבירה הוא מדת הדין והגבורה אשר יוסף עצב בה.

ויש בהופעה זו ענינים עמוקים בחכמת הנגינה. וצירוף כל אלו הקולות הלבנות והשחורות יחדו הם במספר י"ב, ובחי' התערבות כל אלו הקולות הוא כענין שדרשו חז"ל (מכילתא פ' בא) עה"פ מוציא אסירים בכושרות, שתיבת בכושרות נחלקת לשנים, בכ"ו ושירות, שבציאת מצרים היה תערובת של בכי ושירות, בכי מחמת הגלות ושיר מחמת הגאולה, וכן י"ב הקולות, שיש בהם ז' קולות של שמחה וה' קולות של עצבות, הם בחי' בכי ושירות.

שלטחיד יחברר שמעולם לא עזב השי"ת את עמו, והכל היו בהשגחה מיוחדת ממרום, ואז כאשר יהי' ההכרה הזו בכלל ישראל צבכיות יאמרו שירה, שירה על כל הגלות ועל הגאולה ממנה. ובעת שאלו בני ישראל ממלרים היו להם אמונה בה' שכל הגלות היו לעובתם, ואע"פ שלא היו להם הידיעה הזאת צבכרה מפורשת אבל האמינו שכל הגלות היו לעובתם, וזכה אמונה זו אמרו שירה, וזכי כונת המדרש כי עיקר השירה היא לעמיד כאשר תהי' ההכרה צדיעה צרורה שכל הגלות היו לעובתם, ובני ישראל צעט שילאו ממלרים אמרו שירה צכח האמונה.

ליום השבת טוב להודות לה', ולמה אמרו חז"ל שלא אמר אדם שירה מעולם. אלא שטיקר ענין השירה הוא, להראות הכבוד שמים שיש צבכריאה, ולהביאה לדי גלוי, ואף שכבר היו אנשים שאמרו שירה על נס שאירע להם, לא אמרו שירה רק על הנס וההצלחה מן הכרע, אבל להגיד שירה באופן כזה שאמרו שירה להקצ"ה גם על יסורי הגלות דבר זה לא מצינו, עד שצאו בני ישראל ואמרו שירה, כי זה עיקר ענין השירה, שיצא ההכרה מתוך צבכריאה שהכל הוא ביד השי"ת, ושגם מהלכות נחצבה כבוד שמים, ומה שהי' נראה להם צעט הנראה כהסתר וכאילו אינו כבוד שמים, ראו בני"ו אחר הגאולה כי על הכל ראו לשיר להשי"ת, והכל הוא ללורך כבוד שמים, ועל זה אמרו בני"ו שירה. וכל השירות שקודם לכן היו על שני הטבע ושדוד המערכות, משא"כ בני ישראל על הים אמרו שירה על הטבע גופא.

* כלומר כשבאים הביתה ופותחים את המקרר, ורואים לפנינו כל טיב, לא חסרים לנו לא מזונות וגם לא ביגוד, לנו ולבני ביתנו - הרי זו קריעת סוף ממש! וגם על כך צריך להתמלא בהתלהבות של שירה.

עוד ע"ם בדברי חז"ל: "אמר רבי אלעזר בן עזריה: קשין נקביו של אדם בקריעת יב סוף".

הנה ג' דברים בעל לב, כשהתפנה, והרגיש אין שהקב"ה רופא כל בשר ועושה פלאי פלאי, אין לו שום מחלה ב"ה, ואין פה שעוצר את הפסולת בתוך הגוף להרעיל את האדם ולגרום לו למות תיכף, אלא מתנקה הוא בקלות, בחסד וברחמים. הרי באותם הרגעים עבר את קריעת ים סוף, וא"כ עליו לומר את ברכת "אשר יצא" בהתלהבות של הודאה לקב"ה.

עלינו להתרגל בעבודה נפלאה זו, לפתוח את עינינו ולבנו, ולהצטרף לשירת העולם המודה ליוצרו ובוראו, ומי שעושה כן עליו אמרו חז"ל (סנהדרין צ"א ע"א): "אמר

קונו ובקיום מצוותיו, מתנהלת כל הבריאה. ייטיב האדם את מעשיו וייושר אורחותיו, גם כל היקום יתנהג בצורה מתוקנת ושופעת ברכה. אם חלילה, מתקלקלים סדרי בראשית ואפילו איתני הטבע משתנים ח"ו לרעה, הגורם היחידי לכך הוא רק האדם שעיוות אורחותיו, ואזי אפילו הקב"ה בכבודו ובעצמו מצטער על כך.

בנושא זה על האדם לא להתייחס לעצמו בענווה, כי בענין זה היא אינה במקום. אדרבה, עליו להכיר ביקרתו. צא וראה את שכתב בענין זה מגיד זכויותיהם של ישראל, הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, בספרו "קדרשת לוי" ("קדושה שלישית"):

וה חיוב על כל אדם שיהיה לו שמחה כמה שהא"ל הקדוש משמח בו ומשעשע בעבודתו. והנה אם אדם יהיה ענוי ויאמר מה אני ומה חיי שאגרום שמחה להבורא ברוך הוא, אזי יבין ויאמר בלבו כי אמת הוא אחת מחסדיו ה' ומנפלאותיו שאדם קרוץ מחומר יגרום שמחה ותעוץ לאלוקי האלוקים ואדוני הארונים... כמו שכתוב: "שמחה ה' במעשיו", ובב"שיו הוא, בעולם העשיה, עולם התחתון, הוא עושה נחת רוח להבורא ברוך הוא.

אם מתייחס את עצמו ואומר שאין להקב"ה נחת רוח בתחתונים, אין זה נקרא ענוי ושפל בכך, אדרבה, הוא נוטה קצת למינות...

בעל "קדרשת לוי", שבכל ספרו חוזר ושונה על הקריאה לענווה, מרחיב ומוכיח בחריפות, שבנושא זה כל התעטרות בשגלות, פסולה בתכלית, ואינה אלא מעצת היצר.

* אף הוא מצטט בזה את דברי מורו, המגיד הקדוש ממזריטש זיע"א, המבאר שעל זה רומז הכתוב (משלי י"א): "בן חכם ישמח אב". והרי אנו נקראים בנים למקום, ובמעשינו אנו מסוגלים לגרום שמחה בכל העולמות העליונים.

מעניינת העובדה שכדברים הללו, ובסגנון דומה: להפליא, כתובים גם בספרו של הגרי"ח מוולוז'ין זצ"ל, גדול תלמידי הגאון מוילנא.

כה כתב בספרו "נפש החיים" (שער א, פרק ד):

וזאת תורת האדם, כל איש ישראל, אל יאמר בלבו: חס ושלום, כי מה אני ומה כוחי לפעול במעשי השפלים שום ענין בעולם. אמנם יבין וידע ויקבע במחשבות לבו שכל פרטי מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו כל עת ורגע לא אתאבדו ח"ו, ומה רבו מעשיו ומאוד גדלו ורמו, שכל אחד כפי שוריה לפעול מעולתה בגבהי מרומים בעולמות וצחצחות האורות העליונים...

ואין זה אלא מעט מזעיר ממה שנאמר בספרינו: הקדוש ש בדבר רום מעלתו של האדם.

(יד, לא) ויאמינו בה... אף הוא ראה גלגלת אחת שצפה על פני המים, אמר על דאטפת אטפן וסוף מטיפין יטופן, [אבות פ'] הרבה אנשים ראו כהלל את המאורע המזועזע גלגלת של לסטים אחד שהיה מלסטם והורג את הבריות צפה על פני המים, אלא שהם ראו רק גלגלת צפה ע"פ המים, והיה בעיניהם ל"סנסציה" וחומר לשיחה, אבל הלל ראה כזה תורה שלמה של שכר ועונש וד' ה' המענישה את החוטא מזה כנגד זה - על דאטפת אטפון, וסוף מטיפין יטופן, כי גם אלה שהטביעוהו במים לא כיונו לש"ש, ואין מגלגלין חוב אלא ע"י חייב. ומעשה זה תרבה רצח בעולם, וחובה על האדם להפעיל כחות השלום והאהבה בין האנשים, כדברי הלל היו מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

* ובה היתה גדלותם של ישראל בקריעת ים סוף, שלא הביטו על זה כ"סנסציה גדולה" כאילו עומדים ביצירה וד' מראה להם פלאות, אלא ויאמינו בה, הבינו שראייה זו מחייבת אותם לקבל עליהם ציות ומשמעת ה' בשלמות ולעשות כל מה שיאמר להם, כשם שנתקיימו הבטחותיו בעבר, כך כל מה שהבטיח הוא קיים ועומד. וכשם שכל מה שעשה הוא לטובתינו, כך כל מה שדורש ממנו הוא

בספר "צדקת הצדיק" הוסיף הארה נוספת בפסוק ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

בצד הערך המקודש של אמונת כחיים העולה מתוך פסוק זה, הוא מבאר שנכלל כאן עיקרון נוסף. אלו דברי (סימן קנ"ו):

* **כשם שצריך אדם להאמין בה' יתברך, כך צריך אחר כך להאמין בעצמו, רצונו לומר שיש לה' יתברך עסק עימו, ושינינו פועל בטל שבין לילה וכו' וכחיותו שדה שלאחר מיתתם נאבדו ואינם, כי צריך להאמין כי נמשו ממקור החיים יתברך שמו, וה' יתברך מתענג ומש"ש בשם בה כשעושה רצונו, וזה פירוש: "ויאמינו בה' ובמשה עבדו". פירוש: ששים רבוא נפשות ישראל ברור ההוא האמינו שה' יתברך חפץ בהם.**

הרי לפנינו הארה מחדשת, חובקת ירועות. עולם, המלמדת השקפת תורנית אודות האדם ומעמדו בבריאה. נשברא הקב"ה אדם על פני הארץ הוא נפח בו נשמת רוח חיים מפיו ממש ובכך גנו באדם כוחות עליונים שאינם ניתנים להשגת אנוש. כל מציותו הרוחנית של האדם הריהי תופעה מופלאה שאלמלא עדות התורה אדוניה, לא היינו מסוגלים להאמין שכך מציאות הדברים. אכן מאז שנמסרה לנו בתורה עדות זו, חייבים אנו להאמין בה ולפעול בהתאם לה.

כשר דם הרי הינו עפר ואפר וסוף יפ"ו רימה ותולעה, ואף על פי כן הישגיו הרוחניים הינם לאין ערוך. בשל הנשמה האלוקית שניטעה באדם הוא מסוגל להעפיל עד לגבהי מרומים. ריבון כל העולמים משתעשע במצוותנו ואפילו מצפה שיקיימן. לפי מ"ז שיתמי האדם בהליכה בדרכי

לאחר קריעת ים סוף למדו ישראל לקח מאלף זה. עתה הם נכחו לדעת מה נשגבה דרגתו של האדם, ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

ליד הים השכילו ישראל להבין שבשל רום מעלת האדם מסוגל הוא לעמוד בתפילה לפני קונו, והקב"ה מאזין לתפילתו, את שורתו ישמע וימלא מבוקשו. יתירה מזו, הקב"ה מתאוה לתפילתם של ישראל, כאמור (תהלים כ"ב, ד): "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל".

כאן, ליד הים, נוכחו ישראל בפלא הגדול והעצום, שבשר דם מסוגל להגיע אפילו עד כדי נבואה. אוחו קרוץ מחומר מסוגל לשמוע קול אלוקים מדבר אליו בחזן ולראות מחוות אלוקים, עד שאפילו שפחה היתה מסוגלת להצביע באצבע ולומר: "זה א"ל ואתו".

במעבר ים סוף נוכחו ישראל לדעת, שבשל הכוחות האלוקיים הנתועים באדם הוא מסוגל להגיע אפילו לדרגה שבה הצדיק גזור והקב"ה מקיים בבחינת "ותגזרו אומר ויקם לך". הנה, משה רבינו נטה ידו על הים, ואפילו חוקי הטבע שזאו ומקדם, התכופפו ונכנעו תחת מאמרו.

* אז, בהיבקי הים, ראו ישראל בבירור כמה חביבים הם בעיני הבורא, עד שהוא מתייחס אליהם כדרך שאב מתייחס אל בנו יקירו. רק ביחסי אבות ובנים מתייחס אנו את התופעה שהאב שמח ומתענג בכל מעשה טוב שעושה הבן, ואפילו אם הוא מעשה זוטא. רק אב יכול להסכים שצורת ניהול העולם יקבע על פי ראות עיני הבן.

47 באותה שעה נסתלקו כל מסכי ההסתרה שהיו על ישראל מאז יירדתם למצרים, והובן שגם פרשת הגלות לא היתה אלא לטובתם כדי להיטיבם באחריתם. כל המרירות שנחלו ישראל במצרים לא היתה אלא בבחינת מוסר אב, המייזר את בנו כדי ללמדו אורחות חיים. כאשר הפליא הקב"ה את מכותיו במצרים, בהלקותו אותם בחמישים ומאתיים מכות, וכאשר צללו כעופרת בים אדקרים, למדו ישראל לדעת מה טוב חלקם שהם נקראו "בני בכורי ישר" זל, וזרא בניו גבורתו, שבו והודו לשמו.

על שפת הים האמינו ישראל באלוקים אמת וגם ביקרת ערכו של האדם מישראל שיש לה' יתברך עסק עימו ושאינו חלילה כאותו קיקיון שבין לילה היה ובין לילה אבד. כיון שיש באדם נשמה שהיא חלק א"ל וה' ממעל, נפש זו ל"טח תש" עולם לפני אלוקים, כאשר נשמה שחוצבה מתחת כסא הכבוד אי אפשר שתאבד.

experienced nevuah on such a high level that, ראתה שפחה על הים מה - A maidservant saw at the Sea what Yechezkel ben Buzi never saw."

The yiras Shamayim they felt at the Sea, which expressed itself through the Shirah, continued to influence the Jewish nation; the influence (hashpa'ah) of this event carried on through to the building of the Beis HaMikdash: "עד יעבור עמך ה' - Until Your nation, Hashem, passes through" "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך" - Bring them and plant them on the Mount of Your heritage" "מקדש אדני כוננו ידך" - The Sanctuary of my Lord shall Your hands have established." Indeed, the hashpa'ah continues to the end of time: "ה' ימלוך לעולם ועד" - Hashem will rule forever and ever." All these possukim from Shiras HaYam show how Klal Yisroel harnessed the awe-inspiring events they had witnessed in order to reach unprecedented levels of Avodas Hashem.

The gentiles experienced the same great fear: "שמעו עמים ידגזון" - The nations heard and were distressed, terror gripped the inhabitants of Philistia, yet they used the emotionally-charged events for nothing: "אז - Then," the very word that introduces the rapturous song of praise uttered by the lips of every Jewish person, also marks the beginning of the gentile nations' response to Hashem's mighty show of power: "אז נבהלו אלופי אדם" - Then, Edom became confounded; "אילי מוא: יאחזמו רעד" - The mighty ones of Mo'av were overcome with trembling; "נמוגו כל יושבי כנען" - All the residents of Canaan withered"

50 "Fear and fright fell upon them." They were filled with so much fear. "בגדול ורועך" - They beheld the greatness of Your arm." That is, they saw the great revelation of HaKadosh Baruch Hu and they had every reason to begin singing shirah, yet, "ידמו" - they were silent as a stone. Not one word of shirah escaped their lips. The yirah was completely wasted on the gentiles. For Bnei Yisroel, however, even the glorious praises of the Shirah were not enough. In

every generation, through the entire span of time, our unique and sacred task is to take the hisgalus, the revelation of the Shirah and raise it ever higher.

Just as Bnei Yisroel harnessed the intense emotions they experienced at the Sea, we too, must seek to utilize the intense experiences we encounter to strengthen our avodas Hashem. Sometimes, a person may feel overwhelmed with sadness or fear over some tragedy. Though the impetus for the strong emotion might not have originally been centered on HaKadosh Baruch Hu, a person might make use of this arousal and channel these emotions toward HaKadosh Baruch Hu. Chazal tell us (Sotah 2a), "הרואה סוטה בקלקולה זייר עצמו מן היין" - One who sees the disgrace of a sotah, should take on a vow of nezirus from wine." Every event that has enough power to shock us should somehow be harnessed, lest we lose the inspiration. If we allow ourselves to feel, to be impressionable, then we open for ourselves many avenues of growth and inspiration. With each successive inspiration that we grasp and take with us, even in some small way, we raise up our level of consciousness. Though the event will fade with time, we will have taken its lesson and impressed it permanently upon our hearts.

52 עני וזמרה יהיה ידיו לי לישועה - בספר זרע קודש (דף סו:) כתב לפרש עפ"י מאמר חז"ל (בגילה י:) דכל מנין שנאמר "יהיה" הוא לשון צער, וכאן בעת קרי"ם שראו גילוי השכינה ונתברר להם יחד שכל מה שעבר עליהם במצרים וכל העיניים והסכל אשר היה נראה בעיניהם כדאיפוך מרובו, עתה נתאמת להם כי באמת היה הכל רק לשבתם השלימה האמתית והנצחית, לכן חזרו והודו להש"ת גם על זה ואמרו "יהיה" לי לישועה, גם מה שהיה בו צער זה לי לישועה, כמו שכתוב (תהלים קמ"א) אודך כי עניתני ותהי לי לישועה, כלומר גם זעיני שענית אותנו גם זה עצמו היתה לי לישועה. ובשפת אמת (פסח הרי"ג) מפרש בדרך זה מה שאומרים במעריב "וראו בניו נבורתו שבתו והודו לשמו", ד"שבח" הוא על הגאולה, ו"הוראה" הוא על הגלות שהצטערו בה וחשבו שזהו לרעתם, ועתה שנאלו וראו כי הכל היה לשבתם גם צרות הגלות, לכן "שבתו והודו" לשמו, ונתנו הוראה גם על גלות. וסיים השפת אמת - דלכן תיקנו לומר זה בתפילה ערבית, כדי לחזק דינו: עת הגלות זמן ערבית והחשכות, שנאמין כי הכל לטובה.

וכן ראוי להתעורר בפסוק זה על כל מה שעבר עלינו או עובר עלינו, אשר נראה בעינינו כאיפוך מרובו, ולנסות העצמינו שבאמת הכל רק ישועות ונפלאות וחסדים גדולים, ולהודות על זה, ובכך נכל לעורר שאכן יתגלה לנו מדרה הטוב שיש בזה וכמו בקרי"ם.

54 ועל זה בא הרמז - נשפת: ברוח כספיים - כמו שאמר על זה הרה"ק היסוד העבודה ז"ע, ע"י נשיפת אחת על התחזקות (מש"א בלאו פון התחזקות) של יהודי, יכול לרחות ממנו כל העצות של היצר וכו' עכ"ל, והיינו כי היצר"ד הוא רק דמיון גדול שאין לו שום כח בעצם נגד איש ישראל, והוא רק מראה עצמו כביבור וענק, ולכן בנשיפת אחת של התחזקות נגדו אפשר לרחותו מכל וכל, והתבוננת על מקומו ואיננו בקרי"ם.

55 נורא תהלות עושה פלא - כתב במכילתא עה"פ היה ח"ל: עשה עמנו פלא ועושה עמנו פלא בכל דור ודור, שנאמר (תהלים מ"ו) נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד וכו' עכ"ל. הרי שכאן נכלל הוראה על כל החסדים שעושה ועושה עמנו בכל יום ויום, והוא כמו שהבאנו לעיל, שכל הנסים והחסדים נכללו בשרת הים, ולכן ראוי להודות כאן על חסד ה' שעושה עמנו תמיד בכל יום ויום.

57 עד יעבור עמך ה' וגו' כתב בספר יסוד ושורש העבודה (שע"נ פרק ה) ח"ל: ובתיבות "עד יעבור עמך ה'" ישמה שמחה רבה ועצמה במחשבתו, על שאנחנו עם הישראלי נבחרים מכל שבעים אומות להקרא בשם "עם ה'" יתברך ויתעלה, ובתיבות "עם זו" יתכן כמו שפירש רש"י בחומש, שפירש "חבת", וישמה ג"כ כנ"ל.

53 סוס ורוכבו רמה בים - איתא במכילתא "מגיד שהיה קשור ברוכבו ורוכבו בסוס", וכתב בשם משמואל (ש"ש תע"ז) שבה מונח חסד: פלא מהקב"ה עלינו, והוא כי איתא בוודי הק' שסוס רומו להאומה עצמה ורוכבו הוא ה' שאלהם בשמים, ושניהם יחד נטבעו הים, הרי שאפי' בזמן שהאומה נפלה בשפל הצב ונמצא במירוץ הרעת ועד כדי מצוי הנפש, בכל זאת לא יפיר מרם השר שלהם וינשאר דבוק בהם, ולמה עשה ה' ככה - כיאר השם משמואל, כי כוונה עמוקה היתה: לזה לטובתנו הנצחית, כי השר שלנו הוא אבינו שבשמים כבברדו ובעצמו, אשר לטובתנו ולאחבתו אלינו אין עורך בעולם ואין לה שיעור וסוף, עד שאפילו אם ניפול ח"י לשפל המצב עד לדיומא התחתונה ממש רח"ל, עדיין אנו תבוקים ודבוקים בו ולא נתפרדים ממנו, והוא כאב הרמן אוחו בנו והומך בנו עד שנחזור לראשונה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה בתהלים (קל"ג, ב-ג) אשכנה באחרית יום - גם שם ידך תנחני ותאחזני מיניך וגו' וכמוכא בספר ראשית חכמה (תחזאת חיים אות קצ"ו) על נוסח שמר"ע ומכאן גיאל לבני בנייהם למען שמו אהבה [שהוכרנו לעיל שפסוק זה מכוון נגד ברכה זו] שהקב"ה באהבתו אלינו שיתף

את שמו אל-בתוך שמנו "ישראל" כדי שזה יהיה לנו מבטח שלא נאכזר ח"י בשום אופן ובשום זמן, כשם שהוא קיים לעולם ועד ולנצח נצחים, כי אנו דבוקים בו ית' ברכיות עצומה שאין לה פירוד עולמית, וזהו חיזוק עצום לנו בכל עת ובכל מצב לשמוה בפסוק זה בידענו שכאן יסוד הש"ת את היסוד הזה שאין שום שר ומנהיג מתפרד מאומתו לעולם ועד, ואשרינו מה טוב חלקינו שזכינו למתנה כה יקרה מהש"ת.

56 ה' איש מלחמה ה' שמו - בפסוק זה יש חיזוק נפלא לכל לוחם מלחמה ה' עם יצרו בכל עניני עבודת ה', כשהיצר הרע מכביד עליו ומחנבר עליו ומראה לו שבאילו לא יצליח נגדו במיעוט כוחותיו וברוב כשלוניותיו, אז ידע נאמנה כי לא הוא הלוחם לבד עם יצרו במלחמה זו, אלא "ה' איש מלחמה" ה' לוחם אחר עמו, וכמאמר חז"ל (קדושין ל:) אלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו, והבא ל' ה' מסייעין אותו, ולכן כל יתירשל ויתרפה אלא יתחזק ברוב עוז ותעצומות כי יש לו עוזף גדול במלחמתו ובורא יצליח (עין וזמן זאת - לזכרון ק"ג).

ובני ישראל הלכו ביבישה בתוך הים - כתב בספר הק' נועם אלימלך (סוף לקוטי שושנים דה"א) יסוד גדול באמונת ה' הנכלל בפסוק זה חז"ל: רהנה ישראל בשעת קריעת ים סוף ראו נפלאותיו יתברך שמו ורוממותו וגדולתו. ויש צדיקים שהולכים תמיד ברכיות ולבם תמיד ברוממית אל ובגדולתו אף שלא בשעת קריעת ים סוף, שגם ביבישה רואין נפלאותיו אך הם עד אין קץ וערך בכל דבר ודבר הנמצא בעולם. והוה הפי' ובני ישראל הלכו ביבישה בתוך ים, פי' שביבישה הלכו בזה הרוממות אל כמו בים, עכ"ל. והיינו שיש להאמין כי הקב"ה מנהיג אותנו תמיד בנסים כקריעת ים סוף - אפילו שאנו עומדים ביבישה והכל נראה כמבע, כי אצל הקב"ה אין שום חילוק והברול בין אם נלבע וכל הבריאה מלאה נסו ונפלאות, לכן ללכת ביבישה הוא אותו גם כבתוך הים.